

RESUMÉ

KONFESIONALIZACE VE VÝCHODNÍ EVROPĚ V 17. STOLETÍ. POZNÁMKY K DOSAHU VÝZKUMNÉHO PROJEKTU

Stefan Plaggenborg

Článek sleduje, zda je strukturněhistorický interpretační koncept konfesionalizace použitelný pro dva z typologického hlediska zdánlivě nesrovnatelné případy Čech a Moskvy v 17. století. Soustřeďuje se na problém náboženství, konfesionalizace a modernizace a z nedostatku přípravných historických prací ponechává z větší části stranou spornou sociální disciplinaci. Společným jmenovatelem je silný státně intervenční aspekt konfesionalizace zahrnující i násilí. V Čechách představovala (katolická) konfesionalizace strategii brzdy pro modernizaci téměř ve všech oblastech, naproti tomu (ortodoxní) starověrci v Moskevské říši po schizmatu už existující modernizační impulzy ještě zesilovali. V Moskvě byly konexe náboženství a modernizace silnější než v pobělohorských Čechách. To trvalo až do dob časově vzdálených tolerančních zákonů. Článek na závěr odůvodňuje kritický, ale ne úplně odmítající – jak je tomu v novějších kulturních dějinách běžné – pohled na konfesionalizaci.